

Maarit Laihon

Oikeudenmukaisuus ja kestävyys EU:n biotalousstrategiassa

Maa- ja metsätalousministeriön biotalouswebinaari 25.3.2021:

Oikeudenmukaisuus ja kestävyys biotalousstrategian päivityksen haasteina

Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

Taustaa

Tarkastelussa biotalousstrategian sisäänrakennetut kestävyystavoitteet eri oikeudenmukaisuuskäsitysten kautta Euroopan unionin vuoden 2018 päivitetty biotalousstrategia pyrkii

- talouden, yhteiskunnan ja ympäristön yhteensovittamiseen;
- täyttämään kestävyden ja oikeudenmukaisuuden vaatimukset;
- samalla se kun mahdollistaa muutoksen fossiilitaloudesta bioperustaiseen talouteen.

Fokus: Miten taloudellisesti kunnianhimoinen strategia täyttää muut tavoitteensa?

Esitys perustuu erityisesti osatutkimukseen 'Situating a Sustainable Bioeconomy Strategy on a Map of Justice: A Solution and Its Problems', tekeillä Matti Häyryn kanssa

EU:n biotalousstrategia esimerkkitapauksena kv. kestävän kehityksen politiikasta

Tavoitteet

Talous

Ympäristö

Sosiaalinen kestävyys

Keinot

Teknologia

Bisnesinnovaatiot

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

Oikeudenmukaisuuden keskeiset muuttujat

Muuttuja
Asenne yhteiskuntasuunnitteluun
Perusarvojen luonne
Käsitys ryhmän tai yksilön merkityksestä
Sosiaalisen ja poliittisen muutoksen lähde
Ajatus ihmisten moraalisesta painoarvosta
Näkemykset asioiden eriteltävyydestä
Oikeutetuin motivaation lähde
Moraalisten agenttien ja patienttien tunnistaminen
Ihmisyyden syvin luonne
Ajettavien intressien piiri
Normien ja arvojen soveltamisala
Vastuun laajuus
Tuotantovälineiden omistajuus

Muuttujiin sisältyvät vastakkaiset arvot

Muuttuja	Arvo 1	Arvo 2
Asenne yhteiskuntasuunnitteluun	Spontaanisuus	Laskelmointi
Perusarvojen luonne	Aineettomia	Aineellisia
Käsitys ryhmän tai yksilön merkityksestä	Kollektivismi	Individualismi
Sosiaalisen ja poliittisen muutoksen lähde	Perinne	Uudistus
Ajatus ihmisten moraalisesta painoarvosta	Erityissuhteiden tärkeys	Puolueettomuuden tärkeys
Näkemyksiä asioiden eriteltävyydestä	Holistisuus	Analyttisyys
Oikeutetuksi motivaation lähde	Tunne	Järki
Moraalisten agenttien ja patienttien tunnistaminen	Intersektionaalisuus	Kosmopolitanismi
Ihmisyden syvin luonne	Identiteetti	Yksilöllisyys
Ajettavien intressien piiri	Paikallinen	Globaali
Normien ja arvojen soveltamisala	Positionaalinen	Universaali
Vastuun laajuus	Itseni/ryhmäni puolesta	Kaikkien puolesta
Tuotantovälineiden omistajuus	Yksityinen kontrolli	Julkinen kontrolli

Esimerkkejä tunnistetuista haasteista ja niihin tarjotuista ratkaisuista

Rajalliset resurssit – Ilmastonmuutos – Maan ja ekosysteemien pilaantuminen

- **Uudet tuotanto- ja kulutustavat;**
- **teollisuuden modernisointi;**
- **EU:n kilpailukyvyyn parantaminen**

Kasvava väestö, kestävyuden tavoittaminen, EU-kansalaisten hyvinvoinnin takaaminen

- **Ruoan tuotannon ja kulutuksen tapojen innovaatiot;**
- **Biopohjaiset tuotteet ja materiaalit**

Kestävyyssajattelu oikeudenmukaisuuden kartalla

PALUU MENNEESEEN -
KENTTÄ

Nostalgiset
luontoarvot

Perinteinen
maisema

Biodiversiteetti,
elinkelpoinen
planeetta

Luontokeskeisyys

Yhteisölliset
Luontoarvot

BIOTALOUSSTRATEGIAN
KENTTÄ

Materiaalinen
kasvu

Kehitys

Monien
(materiaalinen)
hyvinvointi

Taloudelliset
Kehitystä
korostavat
Yksilölliset
arvot

Kärsimyksen
vähentäminen

LUONNONSUOJELUN
KENTTÄ

Loppupäätelmät

Oikeudenmukaisuuden lukuisten *eri ulottuvuuksien ja erilaisten maailmankatsomuksien ja arvotusten* huomioonottaminen on haastavaa biotalousstrategialle

Näin biotalousstrategia jatkaa kestävän kehityksen julistusten ja strategioiden 80-luvulla alkanutta perinnettä korostaa taloutta *toimissa ja politiikkalinjauksissa* ja jättää muut osa-alueet *arvopuheeksi*

Käytännön *soveltaminen ja sovittaminen* tietyn yhteiskunnan olosuhteisiin jää valtioiden vastuulle

Kiitos.

maarit.laihonen@aalto.fi

Tiivistelmä

Oikeudenmukaisuus ja kestävyys EU:n biotalousstrategiassa
Maarit Laihonen, tutkijatohtori, Aalto-yliopisto

Euroopan unionin vuoden 2018 päivitetty talouden, yhteiskunnan ja ympäristön yhteensovittamiseen tähtäävä biotalousstrategia pyrkii täyttämään kestävyiden ja oikeudenmukaisuuden vaatimukset samalla se kun mahdollistaa muutoksen fossiilitaloudesta bioperustaiseen talouteen. Tässä esityksessä tarkastelen biotalousstrategian sisäänrakennettuja kestävyystavoitteita eri oikeudenmukaisuuskäsitysten kautta ja kysyn, miten taloudellisesti kunnianhimoinen strategia täyttää muut tavoitteensa.

Tarkastelen erityisesti strategian käsitystä tasa-arvosta. Tämä kysymys liittyy biotalousstrategian laajempaan kontekstiin, eli YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin ja erityisesti Pariisissa ja New Yorkissa vuonna 2015 tehtyihin linjauksiin. Niin biotalousstrategia kuin kestävä kehityksen tavoitteetkin ovat vahvimmillaan pyrkimyksissään taloudelliseen tasa-arvoon, samalla kun niiden käsitys sosiaalisesta ja ympäristöön liittyvästä oikeudenmukaisuudesta on vajavainen ja epämääräinen. Nykykäsitykset oikeudenmukaisuudesta ovat tätä vaativampia.

Biotalousstrategian ja kestävä kehityksen tavoitteiden sisäänrakennetut puutteet liittyvät erityisesti biotalousstrategiassa korostuviin teknologisiin ja liiketoimintainnovaatioiden mahdollisuuksiin, joiden rajallisuudesta on myös aiempaa tutkimusnäyttöä. Järjestelmätason ideologisesti painottuneet arvotukset ja pakottavan lainsäädännön vaatimuksien puuttuminen ulkoistavat tasa-arvon ja ekologiset arvot muille politiikan kentille vaikka biotalousstrategian ja kestävä kehityksen tavoitteiden piti tasapainottaa näitä.